

előfordulnak. A külső kulturális kapcsolatrendszer vizsgálata szempontjából különösen fontosak a lelőhelyen eddig előkerült, kivágott háromszögekből álló geometrikus mintájú, vagy tűzdelt-barázdás díszű, fehér mészbetétes edénytöredékek. Egy edényperemből induló, állatfejet ábrázoló protomé töredéke is előkerült, mely a korszak hasonló tárgyaihoz képest egyedülálló.

A 2005. évi ásatás befejező időszakában felszínre került egy különleges réztárgy, minden bizonnyal ékszer töredéke is. A feltárt csont-, ill. kőeszközök viszonylag kevés, ám annál karakteresebb típusba sorolhatók. A csonteszközök közt főként laposra csiszolt véső, esetleg spatulaszerű eszközök, a pattintott kőeszközök között pedig gyakran sarlóbetétként alkalmazott, sok esetben retusált pengék találhatók. Ez utóbbiak nyersanyaga az Északi-középhegység területén sokfelé előforduló hidrokvarcit, ritkábban obszidián. A csiszolt kőeszközök közt őrlő- és dörzskövek egyaránt előfordulnak, valamint néhány csiszolt kőbalta is.

A lelőhelyen a két ásatási évad során összesen 45 735 m² területen 218 régészeti objektumot tártunk fel.

HANSEL BALÁZS – MARTON TIBOR

3. Abony, Turjányos-dűlő

(Pest megye) U

2005. szeptember-októberben próbafeltárást végeztünk a MÁV 100 vonal 86,50–86,80 km-szakasznál. A déli oldalon húzott kutatóárokban középső újkőkori (szakálhái kultúra) település elszórtan elhelyezkedő 8 objektumát (4 gödörészletet, 2 árokrészletet, 2 edénytöredék-kupacot) és egy bizonytalan korú árokrészletet tártunk fel. A lelőhely (75. sz.) kiterjedése ismeretlen, a vasúttól D-re levő kukoricatáblákon nem volt vizsgálható. A lelőhelynek a vasúttól É-ra feltételezhető folytatását régebbi agyagbányászás már részben elpusztította.

A MÁV 100 vonal, 87,05–87,32 km-szakasz kutatóárkaiban középső újkőkori (AVK, szakálhái kultúra) település viszonylag intenzív részletét figyelhettük meg.

A leletanyag a ceglédi Kossuth Múzeumba került.

DINNYÉS ISTVÁN

4. Abony, 8. sz. lelőhely

(Pest megye) U, R

A lelőhelynek a vasútvonal átépítésével veszélyeztetett részén 2005. október 24. és november 22. között megelőző feltárást végeztünk, amelynek során 57 régészeti objektumot, 50 gödröt, 5 sírt és 2 házrészletet tártunk fel mintegy 3100 m² területen.

A legkorábbi gödrök a *középső neolitikum elejéről* az alföldi vonaldíszes kerámia kultúra népéhez tartoznak. A terület középső részén helyezkedtek el egy csoportban, kivétel a lelőhely K-i részén fekvő 7. sz. gödör. Nagyon gazdag kerámiaanyag került elő belőlük, leggazdagabb gödrünk a nagyméretű, csónak alakú 35. sz. obj.

jellegzetes polírozott felületű, karcolt mintás töredékekkel, köztük négyszögletesedő edények, csőtalpas tálak töredékei, egy kiöntőcsöves töredék. A 27. sz. gödör egyik töredéke feltehetően arcós edényhez tartozik.

A *középső neolitikum végéről* a szakálhái csoport népéhez köthető a feltárt objektumok nagy része, összesen 46. A szakálhái objektumok a lelőhely K-i végétől a Ny-i végéig egyaránt megtalálhatóak, legsűrűbben a lelőhely középső részén, az AVK gödrök közelében. A gödrök közül kiemelkedik az igen nagyméretű 47. sz. obj., amelynek déli felén a gödör szélé lépcsőzetesen mélyült, a gödör szélét sűrű kerámiafoltok borították. A gödör DK-i negyedében, a gödör szélén több cölöplyukat figyeltünk meg. A gödör feltehetően munkagödör volt. Szintén munkagödör lehetett a 36. sz. obj., amelynek É-i részén egy kicsi, mély, kerek, égetett falú gödör mélyült le, ezt vették körbe a déli és nyugati oldalról nagyobb és sekélyebb gödörreszek. A 42. sz. obj. szintén kicsi, mély, kerek gödör, amelynek az oldalát kiégették, és amelynek DNy-i részéhez közvetlenül csatlakozik a nagyobb és sekélyebb 40. sz. gödör.

A szakálhái csoport gödreiből is gazdag leletanyag került elő. Nagy mennyiségben találtunk jellegzetes karcolt, ívelt szalagdíszes, vörös pasztózus festésű cserepeket, karcolt spirál és meander díszes, „szilmeji” bütykökkel díszített töredékeket és nagyméretű festett-karcolt díszű arcós edények töredékeit. A 47. sz. gödörben egy kottafejes díszű DVK importedény töredékei kerültek elő. A kerámialeletek mellett több agyag hálonehezéket, szövőszéknehezéket, csiszolt és pattintott kőeszközöket (őrlőköveket, kővésőt és kőbalta-töredékeket, obszidián- és kovapengéket) találtunk.

Az előkerült sírok közül a legfontosabb a 3. sz. sír, amelyben egy hátán, behajlított karokkal és bal oldalra hajlított lábakkal fekvő, közel K–Ny tájolású csontvázat tártunk fel. A sír ÉK-i végében, a koponya mellett egy kis tálkába vörös okkert helyeztek. A sír sekély, 17–22 cm mély, az egyetlen mellékletes temetkezés és az egyetlen, ahol meg lehetett figyelni a trapéz alakú sírgödöröt. A 31. sz. sír nagyon erősen bolygatott volt, csak néhány csont maradt meg belőle, sem a temetkezési rítust, sem a tájolást nem lehetett azonosítani. A másik három sírban bal oldalán zsugorított csontvázat tártunk fel: DDK–ÉÉNy-i tájolásúak, melléklet nélküliek és mind nagyon magasan feküdt, sírfoltot nem tudtunk megfigyelni. A sírok az Abony 8. sz. lelőhely teljes területén, a telepobjektumok között elszórtan kerültek elő, ugyanúgy, mint más Abony környéki szakálhái lelőhelyeken.

A feltárt két ház a *kora rézkori* tiszapolgári kultúra hagyatéka. A 8+15. sz. obj. maradt meg valamivel jobb állapotban. Csak a DDK-i részét tárhattuk fel, az ÉÉNy-i része a jelenlegi vasúti töltés alatt húzódik. A ház alapárkos szerkezetű, a középső részén cölöplyukok húzódnak. Fontos része a feltárási terület szélére eső ÉNy-i sarok, ahol a bedőlt fal omladéka között több teljes edényt is sikerült kibontanunk. Ilyen két vékony-